N°. 4. Donderdag 25 Januari 1912. 12de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Twee Uitgaven op Zendingsgebied.

In hartelijken dank ontvingen wij onlangs ter kennismaking de beide jongste, keurig verzorgde, werkjes, door den Boekhandel van den Zendings-studieraad (Javastraat 78, Den Haag) uitgegeven: n.l. het „Verslag van de 25ste Algemeene Nederlandsche Zendingsconferentie" en het „Nederl. Zendings-Jaarboekje voor 1912".

Het eerste wordt, gelijk Ds. A. E. Barras in de voorrede zegt, „als een vriendelijke herinnering geboden aan allen, die de schoone dagen van den 25sten tot den 28sten September 1911 te Amsterdam en Breukelen hebben medegemaakt; alsook aan de zendingsvrienden hier te lande en in onze overzeesche bezittingen, die dat voorrecht hebben moeten missen." Het geeft in beknopten vorm de belangrijke, ter conferentie uitgebrachte redevoeringen weer, en is voor den werkelijk zeer geringen prijs van 35 cents, bij tien of meer exemplaren zelfs voor 30 cents, aan bovengenoemd adres verkrijgbaar.

Een zeker niet minder nuttige en goedkoope (40 cents) uitgave, is het Jaarboekje, onmisbaar als gids en vraagbaak voor een ieder, die in het werk der zending belang stelt.

Het bevat behalve een kalender in optima-forma, en volledige statistischen lijsten van de verschillende zendingsgebieden met de standplaatsen en namen van alle zendelingen over den geheelen aardbodem, ook een reeks zeer lezenswaardig „mengelwerk".

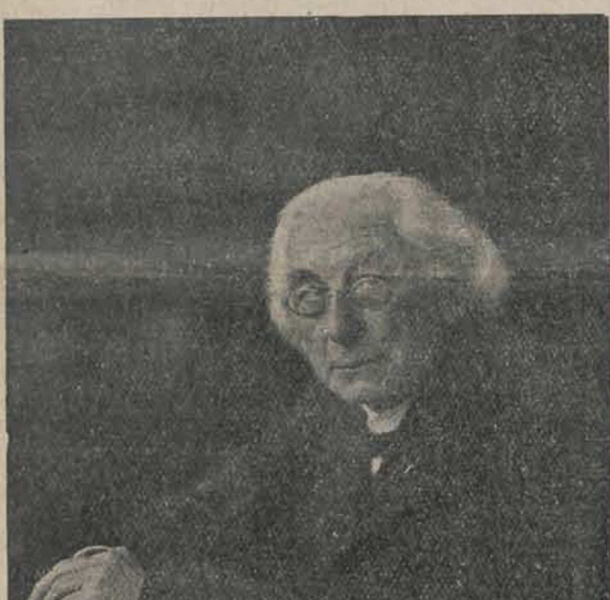

Deelnemers aan de Eerste Internationale Conferentie voor Zendingsstudie, te Lunteren.

Welwillend zijn wij in de gelegenheid gesteld van de illustraties hier een paar weer te geven.

Bij het portret van den op den tweeden Kerstdag 1910 overleden Dr. G. A. Warneck schrijft Ds. H. M. van Nes o.m.:

„Niemand was zoo goed op de hoogte van de geheele wereldzending als hij, en niemand heeft zooveel gedaan om kennis van de zending te verbreiden en belangstelling in haar te wekken. Tal van werken verschenen van zijn hand, die nog lang zullen geraadpleegd worden. Zijn Evangelische Missionslehre, van 1892-1903 in vier stukken uitgegeven, geldt op dit oogenblik nog als 't standaardwerk van zendingstheorie."

Inlandsch recht en Inlandsche christenen.

De Nieuwe Rott. Crt. van 23 en 24 dezer, wijdt een tweetal hoofdartikelen aan dit in de Staten-Generaal druk besproken onderwerp, waarbij het blad tot het besluit komt:

„Vasthouden aan het Kamervotum van October 1906; verloochening van ieder streven om „rechts tegen links" in onze kwestie te halen; buiten debat houden van de belangrijke punten, waarover men het al eens gebleken is; den strijd over het vermogensrecht der Inlanders voeren met concrete en duidelijke gegevens, en met niet minder aandacht voor de buitenbezittingen dan voor Java; en alvast afdoen wat reeds onder de bestaande wet definitief afgedaan kan worden: — wij hopen voor de Indische rechtshervorming niets hartelijker, dan dat deze bij de begrootingsdebatten gewekte verwachtingen nu ook met vastheid en voortvarendheid zullen worden omgezet in daden. Te lang reeds heerschten onzekerheid en oorlog: alles roept nu om nijveren arbeid en om apaisement."

Prof. dr. Van Iterson.

Professor Van Iterson, Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft, die verleden week in de Indische Maatschappij van Landbouw en Nijverheid te Den Haag zulk een boeiende voordracht hield over zijne bevindingen bij het vezelcongres te Soerabaja, heeft zijn studenten medegedeeld, dat hij het, eenigen tijd geleden door hem ontvangen aanbod om op te treden als hoofd van het laboratorium van het Nederlandsch-Indische Suikersyndicaat, heeft afgeslagen. Men vreesde sterk het tegenovergestelde, en het bericht is dan ook met voldoening ontvangen.

Uit de O.-I. Mail.

Aan het Weekblad voor Indië ontleenen wij een drietal kiekjes van de uitbarsting van Java's geduchten vulkaan: links een panorama met de bergtoppen van Kepala en Smeroe op den achtergrond; in het midden de rookpluim van laatstgenoemde, en rechts eene door een lahar of besoek (slijkstroom) verwoest gebied, ten Zuiden van Loemadjang gelegen.

De heer M. van Geuns schrijft daarover o.m.:

„De foto's geven een beeld van de dorheid der verwoeste streken. De bodem, op het gele af, doet denken aan een woestijn; gewone cultuurgewassen gedijen er niet; slechts bosjes helmgras schieten in den dorren bodem op, die vroeger wegschool onder wuivende padihalmen.

Tegen de buitensporigheden van den reus, die het lot van de vlakte tusschen Loemadjang en Pasirian in handen heeft, valt weinig te doen. Er zijn dammen gelegd om de besoeks bij bandjirs in het goede spoor te houden; vluchtheuvels gebouwd voor menschen, die door de neerdonderende slijkstroomen verrast worden. Maar de sterke Smeroe, zich van zijn oerkracht bewust, lacht om het gedoe van menschenhanden......

Toch dient men in het oog te houden, dat het eigenlijke eruptiegevaar betrekkelijk gering is. Zoo'n uitbarsting — de ervaring leert het — is een zeldzame gebeurtenis en, gelijk thans weer gebleken is, doorgaans van geen aanzienlijke consequenties. De hoofdoorzaak van de verslechtering der toestanden in de Smeroe-omgeving is te zoeken in de roekelooze Inlandsche ontginningen. Deze aangelegenheid is meer dan eens in de Tweede Kamer ter sprake gebracht. De zaak is, dat de Inlanders, die tegen de Oostelijke hellingen van den Smeroe opdrongen, gronden in ontginning ontvingen en als volgt te werk gingen: ze kapten de boomen, plantten twee keeren droge rijst (padi gogo) — dan is de grond uitgeput — en lieten daarop de alang alang het terrein veroveren. Al spoedig waren groote uitgestrektheden troostelooze alang-alangvelden geworden. (Foto 1.)

Van het Reisbureau te Philadelphia werd te Batavia bericht ontvangen, dat de Round the world party aan boord van het s.s. „Caronia" ook Java zal bezoeken in het laatst van Februari 1912.

Dit gezelschap, bestaande uit 12 personen, is 18 November j.l. uit New-York vertrokken en zal den 12den Juni van dit jaar terugkeeren.

Bezocht worden: Madeira, Spanje, Frankrijk, Egypte, Ceilon, Br.-Indië, F. Malay States, Java, China, Japan, Hawai-eilanden, San Francisco, Philadelphia en New-York.

Drie dergelijke gezelschappen van vijf, zes en negen personen, hebben Java kort geleden verlaten, na zeer vleiende getuigschriften over het toerisme te hebben achtergelaten.

Men schrijft uit Solo aan het Nieuws v/d Dag v. Ned.-Indië:

„In Februari of Maart a.s. zal de Soesoehoenan van Solo, met beperkt gevolg, een bezoek aan Batavia brengen. De vorst zal incognito reizen.

De Gouverneur-Generaal heeft reeds toestemming tot de reis verleend, zoodat Zijne Hoogheid thans zijn lang gekoesterden wensch, om als eerste Solosche vorst te Batavia en Buitenzorg te verschijnen, kan voldoen.

Men zegt, dat de toestemming van den Landvoogd te danken is aan het feit, dat Z. Ex. bij zijn laatste reis Solo niet bezocht.

Hoewel Soenan incognito reist, zal hem toch natuurlijk een feestelijk welkom worden bereid."

Inlandsch onderwijs. De Directeur van Onderwijs en Eeredienst heeft het volgende ter kennis gebracht van de residenten:

„Ik heb de eer ter kennis van Uheg. te brengen, dat de Regeering in beginsel bereid is, om aan particuliere scholen voor Inlanders, waar Nederlandsch wordt onderwezen, subsidie uit 's lands kas te verleenen, tot een bedrag van twee-derden der kosten, mits tegen het leerplan geen bezwaar bestaat, de plaats der vestiging geen bedenking ontmoet en de inrichting der school redelijke waarborgen voor deugdelijkheid van het onderwijs aanbiedt.

Nieuw op te richten scholen van deze soort zullen echter niet voor subsidiëering in aanmerking komen, wanneer niet vóór haar oprichting met den chef van dit Departement overleg is gepleegd."

De jongste uitbarsting van den Smeroe.

Op grond van talrijke waarnemingen in verschillende deelen van den tropischen aardgordel mag men aannemen, dat de regenval als gevolg van die ontbossching vermindert of dat in allen gevalle de vlaktestreken minder geregeld water ontvangen. Hier wrocht de ontbossching nog een ander kwaad: de wouden, die vroeger de kracht der slijkstroomen konden breken en de verwoesting in de vlakte beperken, zijn er niet meer, en zoo konden deze ongestoord de vlakte bereiken.

Besmetverklaring opgeheven. De besmetverklaring van de zeeplaatsen Batavia en Tandjong-Priok, wegens cholera, is opgeheven.

Vreemdelingenbezoek. In de laatste dagen van 1911 mocht Java zich in het bezoek van vele vreemde gasten verheugen.

Niet alleen de vorst van Bima maakte met groot gevolg een z.g.n. „studiereis" over dit eiland, maar ook Grootvorst Boris van Rusland reisde er rond, en bezocht o.a. de Boroboedoer, terwijl de jongste mail tevens melding maakt van een bezoek aan Batavia van niet minder dan 500 Amerikaansche toeristen.

De Russische matrozen, die met prins Boris meekwamen, gaven de politie te Batavia handen vol werk.

De Inlanders gaan voorzichtig voor hen uit den weg, zelfs wanneer de matrozen nuchter zijn en niemand kwaad doen. In hunne verregaande dronkenschap echter, begaan zij allerlei baldadigheden, waarbij komt, dat zij zich niet verstaanbaar kunnen maken.

Menig Inlander zal een zucht van verlichting slaken, wanneer de rustverstoorders goed en wel weer op zee zwalken.

Civiel- en militair bestuur in Atjeh. In het Bat. Handelsblad lezen wij:

„Door de benoeming van kolonel Schilham tot militair commandant in Atjeh, is thans de nieuwe toestand in dit gewest bevestigd geworden. Atjeh heeft thans een Civiel-Gouverneur: generaal Swart, en een militair commandant: kolonel Schilham.

Generaal Swart heeft dus met de bezetting van Atjeh niets meer te maken. Hij is Gouverneur van Atjeh, zooals de heer Ballot Gouverneur van Sum. Westkust of de heer Koenen Gouverneur van Celebes. Zijn betrekking tot het leger heeft dus feitelijk opgehouden. Daarom trekt het te meer de aandacht, dat de generaal in actieven dienst gehandhaafd blijft. Een luitenant of kapitein, die optreedt als civiel-gezaghebber, wordt bij het leger pro memorie gevoerd. Het is een zeer exceptioneele toestand, dat een actief dienend militair optreedt als burgerlijk ambtenaar. Wat of het gouvernement hiermee voor heeft? Men heeft destijds in de promotie van generaal Swart met passeering van de eerst later benoemde generaals Kronauer en Van der Maaten, een teeken willen zien, dat generaal Swart voorbestemd zou zijn tegelegener tijd den tegenwoordigen legercommandant op te volgen. Misschien is het met het oog hierop, dat de Gouverneur van Atjeh, feitelijk zoo tegen alle regelen der kunst in, als actief officier blijft gehandhaafd.

Een trouwlustige Javaansche luitenant. — Een der Javaansche tweede luitenants, uit de militaire bakkerij te Mr. Cornelis pas afgeleverd en aldaar nog in garnizoen, wenscht nu reeds een levensgezellin te hebben in de persoon van een Europeesche dame. Voor de rasverbetering niet kwaad bedacht.

De vraag is nu maar, of het legerbestuur de administratieve indeeling der vrouwen in g a r w o p a d m i en g a r w o h a m p é a n met betrekking tot de Javaansche luitenants buiten werking kan en mag stellen. Beide categoriën van vrouwen toch zijn wettig gehuwd, althans wettig in den geest der Mohammedaansche wet. Het verschil zit hem alleen hierin, dat aan de g a r w o p a d m i een soort souvereiniteitsrecht over de andere categorie is toegekend. Ik betwijfel hard of het legerbestuur in een algemeene order op de rechten der Javaansche officieren qua pater familias inbreuk kan maken, schrijft de heer Van Geuns in het S o e r. H b l a d. Immers, de opname in het officierskorps sluit niet in zich de verplichting afstand te doen van hun nationaliteitsrechten, in elk geval niet van d a t voorrecht.

WEST-INDIË.

SURINAME.

D e W e s t van 30 December, het slot van hare artikelenreeks over het rapport der Suriname-commissie gevende, schrijft:

„Met enkele slot-opmerkingen moeten wij voorloopig afscheid nemen van het rapport der Suriname-commissie. Op sommige onderdeelen komen wij wellicht later terug.

Het animeert niet, in te gaan op détails van een rapport, als men ziet dat de hoofdzaken ternauwernood besproken zijn. Het eerst noodige voor ons is bevolking. Over dit punt glijdt de commissie heen met een luchtigheid, die verbaast. Praktische maatregelen tot bevordering van landbouw en industrie, zoekt men eveneens tevergeefs in het rapport. Waar de Minister in zijn telegram aan den Gouverneur van 29 December 1910 sprak van een Commissie, die maatregelen zou beramen „ter verbetering economischen toestand en opbeuring landbouw," daar is o. i. die commissie in die taak tekort geschoten. Inplaats van maatregelen ter opbeuring van den landbouw, zijn wij opnieuw onthaald op theoriën over de nadeelen van directe staatshulp, en concludeert de commissie om den landbouw zoo spoedig mogelijk in den steek te laten, ja liefst nog zwaarder te belasten met immigratie-kosten.

De commissie duwt ons dus nog iets dieper in het moeras, om ons daarna visioenen voor te tooveren van allerlei verbeteringen, die te bereiken zouden zijn...... indien men geld had.

Het zal misschien nog een paar eeuwen duren, eer de kolonie de middelen heeft om het onderwijs op te voeren tot de hoogte, die de commissie wil. Dat zijn dus schoone theoriën, zonder veel practische waarde. Zelfs voortgezet onderwijs wil de commissie verplichtend stellen. Heeft zij geen medelijden met de arme ouders, die hun kinderen tot het 17e en 18e jaar zullen hebben te onderhouden, om hen daarna...... op straat te zien zetten? Want, waar wil men de betrekkingen vinden voor de afgeleverde producten van het voortgezet onderwijs? Nu reeds heerscht er in den middenstand een angstwekkend over-compleet. Dit verbetert men niet door het onderwijs uit te breiden, maar door nieuwe afvoerwegen te openen voor landbouw en industrie.

Het schatten verslindend onderwijs zal de kolonie zelve hebben te betalen.

Men kan wel meer schoolgeld betalen, meent de commissie.

Ieder die met de toestanden van nabij bekend is, zal dit beslist moeten tegenspreken.

In het algemeen verwondert het, dat de commissie — hoewel zij den oeconomischen toestand allesbehalve gunstig noemt, en oordeelt, dat hier allerminst van weelde sprake is — toch maar de draagkracht der burgerij voor onbeperkte uitzetting vatbaar schijnt te achten. Allerlei nieuwe belastingen wil zij invoeren. Hooger schoolgeld, een straatbelasting, waterschapsbelastingen, een grondbelasting ten behoeve van het kadaster, hooger immigratiekosten enz.

Zij zegt het ook ronduit op blz. 223, „dat de belastingdruk in Suriname niet zwaar genoemd kan worden". Maar de vergelijking, die zij daarop laat volgen, ter toelichting van die stelling, gaat absoluut mank. Zij vergelijkt huurwaarde-belasting, inkomstenbelasting, akkergelden, enz., met belastingen in Nederland, om tot de slotsom te komen, dat de druk hier minder zwaar is. Dan gaat zij voort, en vergelijkt de hier geheven invoerrechten met... die in Demerara. Een zonderlinge methode. De invoerrechten brengen in Suriname zoowat evenveel op als alle andere belastingen te zamen. Zij vormen het voornaamste middel van de kolonie. De commissie had dus behooren aan te toonen, dat waar in Nederland nagenoeg geen invoerrechten worden geheven, andere belastingen daar ruimschoots tegenover staan.

Deelt men de totale belastingopbrengst in de kolonie door het bevolkingsaantal, dan is het mogelijk dat men een gemiddelde krijgt lager dan elders. Maar dan dient niet vergeten, dat een groot deel der bevolking uit immigranten bestaat, die niets bijdragen in de directe belastingen. De druk rust ten slotte op een betrekkelijk klein aantal ingezetenen.

De belastingschroef is de laatste jaren tot het uiterste aangezet, zoodat het struisvogelpolitiek zou zijn in de naaste toekomst veel verder te willen gaan in die richting.

Gouverneur Idenburg heeft ons in 1907 vergast op een splitsing van uitgaven in strict huishoudelijke en andere, waarvan de slotsom was, dat een belastingverhooging van ƒ 136.000 noodig was om in de eigen huishoudelijke uitgaven te voorzien.

De commissie geeft ons een soort herhaling van dit kunstje, met het resultaat, dat een tekort van 158 duizend gulden overblijft.

Met het oog op den huidigen ongunstigen toestand en met het oog op de verschillende belastingverhoogingen die onder Gouverneur Fock wederom plaats vonden, valt er o. i. niet aan te denken thans opnieuw de belastingen beduidend te verhoogen, hoezeer men er overigens naar hunkert in de kolonie om althans de huishoudelijke uitgaven uit eigen middelen te dekken. Wanneer de economische toestand zich verbetert, zal, dank zij het ruimer vloeien der middelen, zonder belastingverhooging het evenwicht tusschen gewone uitgaven en inkomsten gemakkelijk kunnen worden hersteld. Maar men keere de zaak niet om. Eerst zijn noodig: middelen tot verbetering van den economischen toestand. De commissie geeft geen middelen die in afzienbaren tijd den toestand kunnen verbeteren, maar zij wil al dadelijk de belastingen verhoogen. Men zal zich op ruimer standpunt moeten stellen, wil de kolonie niet eeuwig een lastpost blijven. Is Nederland daartoe niet in staat of bereid, dan verkoope men de kolonie. Men heeft dan ook niet het recht om zoo teergevoelig te zijn op het stuk van koloniale eer.

De voorstellen der commissie omtrent hervorming der Koloniale Staten, komen, welbeschouwd, neer op een stap achteruit. Het medezeggenschap — lees: de critiek — omtrent meer belangrijke zaken zal aan de Staten ontnomen worden, hoewel de kolonie (door afstand van een deel der belastingen aan het Moederland) wel mede betalen. Wel opmerkelijk is, dat juist de belastingen als concessierechten, retributiën enz., die het meest voor uitzetting vatbaar zijn, aan het Moederland getrokken zullen worden. Nu moge het voorloopig vrij onverschillig zijn, of het tekort uit den eenen of uit den anderen zak wordt betaald, voor de toekomst, wanneer de kolonie zal m o e t e n voorzien in zekere uitgaven, is deze zaak van belang.

Bij het voorstel om den Gouverneur te maken voorzitter der Koloniale Staten, naar het model van Demerara, schijnt vergeten, dat in deze Engelsche kolonie een deel van de leden met wie de Gouverneur samen zitting heeft, door hemzelf worden gekozen. De Gouverneur is dus als het ware omringd van een lijfwacht, die hem ter zijde staat. De leden van onze Staten worden allen door de bevolking gekozen.

Niets belet echter onzen Gouverneur, om, wanneer hij dit nuttig acht, belangrijke ontwerpen zelf te verdedigen in de Staten.

Er staan ook eenige feitelijke onjuistheden in het rapport, bijvoorbeeld, dat de mindere ambtenaren over het geheel vrij voldoende bezoldigd worden, dat de Inlandsche levensstandaard goedkoop is, omdat vleesch bijvoorbeeld slechts 45 cent per K.G. zou kosten (de werkelijke prijs is ƒ 1.10 per K.G.) enz. enz., doch het lust ons niet daarop thans in te gaan.

In de Tweede Kamer heeft men van verschillende kanten aan de commissie hulde gebracht voor haar rapport.

Tot zekere hoogte kunnen wij ons daarbij aansluiten.

Beoordeeld als theoretisch werk, een academisch proefschrift bijvoorbeeld, zouden ook wij zeggen... summa cum laude.

Als practische gids, die ons in het huidige labyrinth den weg moet wijzen... een teleurstelling."

***

Men zou moeilijk met grooter juistheid dan in de laatste twee zinsneden den indruk kunnen weergeven dien het rapport heeft gemaakt op hen, die langer dan zes weken in de kolonie zijn geweest. Ware de Minister van Koloniën gebleven bij zijn eerste opvatting van de taak der commissie, dan ware er een minder „mooi" rapport ingediend, maar waren er misschien maatregelen voorgesteld van onmiddellijk praktisch nut.

Uit de ontvangen Surinaamsche bladen blijkt niet of de Koloniale Staten reeds hunne meening hebben uitgesproken over het voorstel der commissie tot wijziging van het Regeerings Reglement.

Het is in het belang der kolonie te hopen, dat

Gezicht op Kralendijk, de hoofdplaats van Bonaire.

Regeering en Vertegenwoordiging den raad der commissie zullen opvolgen en alleen bij instemming van Gouverneur en Staten tot de voorgestelde wijziging zullen overgaan. (Zie blz. 236 van het Rapport.)

***

Naar De West van 30 December mededeelt, is in een derde bijeenkomst van belanghebbenden, op 28 Dec. gehouden, de bespreking geëindigd van het ontwerpcontract der Fruit Comp. Het resultaat was dat aan de Fruit Comp. zal worden voorgesteld — waar op dit oogenblik nog op elk gebied onzekerheid heerscht — om voorloopig een jaar op de oude voorwaarden voort te gaan met den opkoop van bacoven. Daarna zal men beter kunnen oordeelen over de marktwaarde der Congo's en de financiëele vooruitzichten der plantages.

In hetzelfde nummer wordt opgemerkt, dat de verordening op het Arbeidscontract, welke 1 Januari 1912 in werking zou treden, tot dusverre niet is afgekondigd. Waarschijnlijk acht men — naar de meening van het blad terecht — deze zaak niet voldoende voorbereid en praktisch bekeken.

***

Een ander belangrijk bericht — uit het nummer van 27 Dec. — heeft betrekking op het kleinbedrijf in de goudindustrie:

„Heden is den Gouverneur een rekest aangeboden onderteekend door 78 belanghebbenden bij het kleinbedrijf in de goudindustrie, waarin gevraagd wordt om toe te staan, dat door de kleine ontginners wordt gezocht naar nieuwe goudhoudende terreinen, daar de meeste oude goudplacers uitgeput raken.

Wanneer volgens de bestaande bepalingen (die financiëel geen bezwaar opleveren) vergunning verkregen wordt tot onderzoek naar goud, is men beperkt tot een bepaald terrein. Hierin schuilt het bezwarende. De ontginners achten het noodig de vleugels vrij uit te slaan, en hebben dan goede hoop dat het hun zal gelukken de goudindustrie nieuw leven in te blazen."

***

Van de hand van den heer Percival, te Paramaribo, is een uitvoerig artikel opgenomen in de „Mining and Engineering World" van Chicago over het mijnwezen in Suriname, arbeidskrachten, werkloonen, rantsoenen enz.

***

Zondag 4 Februari zal de Ned. Vereeniging voor Tropische ziekten te 's-Gravenhage te zamen komen. Na afdoening van huishoudelijke zaken zullen wetenschappelijke lezingen worden gehouden door Dr. J. J. van Loghem over de pest op Java, waarna door den arts E. A. Koch, uit Paramaribo, een demonstratie gehouden zal worden van yaws en filaria, en door den arts Elders over ingewandswormen, toegelicht door lichtbeelden.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Rijstgebrek. Gedurende de laatste tien jaren en zeker niet het minst in den tegenwoordigen tijd, hoort men algemeen klagen over de stijging van de plaatselijke rijstprijzen in Ned.-Indië, zoo schrijft S. S. in de Perniagaän van 27 October 1911 no. 241. In zijn jeugd was het een zeldzame gebeurtenis, wanneer de prijs van het hoofdvoedingsmiddel der inboorlingen meer dan *f* 6 per pikol bedroeg, terwijl men thans voor diezelfde hoeveelheid *f* 9 tot *f* 10 en in Klaten zelfs *f* 13 per pikol betaalt.

Toenmaals bestond er nog geen irrigatie op groote schaal van gouvernementswege en had de Inlander, met de grondbewerking en verbouwing van cultuurgewassen, lang niet die moeite en zorgen, welke thans door hem worden gevoeld. Daarbij komt nog dat thans alles duurder wordt, dat het bevolkingscijfer toeneemt, dat het verdiende geld het land uitvloeit, voor een groot gedeelte nimmer naar Indië terugkeert, terwijl het aantal vreemdelingen, dat van de Inlandsche arbeidskracht profijt trekt steeds grooter wordt.

Tegen dergelijke toestanden kan de Inlander met zijn over het algemeen zeer gebrekkige opleiding, niet opwerken, meent schrijver. Het grootste gedeelte van het Javaansche volk trekt zijne inkomsten uit den bodem, waarop rijst en tweede gewassen worden geteeld, terwijl een ander groot gedeelte van den

FEUILLETON.

De Wraak eener Vrouw.

Novelle uit Britsch-Indië.

I.

— O, mevrouw, o mijn hemel, welk een ongeluk. Onze arme chef!

Met deze woorden kwam op zekeren dag Jim Stead, de oudste bediende van het bankiershuis Murray en Cie. te Singapore, binnen stormen, terwijl hij zich het klamme zweet van het voorhoofd wischte. De oogen zwollen hem bijna uit de kassen, zoo hard had hij geloopen. Onderweg had hij voortdurend gedacht, hoe hij de arme vrouw de vreeselijke boodschap zou overbrengen, maar een passend begin daarvoor had hij toch niet gevonden.

De steile weg van de bank naar de villa van den chef, had hij, wegens de gloeiende zonnehitte, met half dichte oogen afgelegd. Eerst in het salon zette hij ze wijd open en keek wezenloos rond.

Mevrouw Murray, die rustig voor het raam zat te lezen, stond doodsbleek op.

— Wat is mijn man overkomen? Is hij dood?

— Helaas, helaas, mevrouw!

De arme bediende herademde; het ergste was nu gezegd, maar toch moest hij nog veel droevigs mededeelen. Hij wilde dit zoo voorzichtig mogelijk doen.

Deze jonge vrouw had haar man innig lief en toch gevoelde zij op dat oogenblik veel meer een soort van vage verbazing, dan diepe smart. Zij kon zich volstrekt niet voorstellen, dat haar echtgenoot dood was, zoo zeer was hij voor haar de verpersoonlijking van werkkracht en beweging. Plotseling kwam een ontzettende gedachte bij haar op:

— Zelfmoord? vroeg zij ademloos.

— Neen, mevrouw, het is helaas een moord geweest. Men heeft onzen chef voor de open brandkast gevonden met een dolkmes tusschen de schouders gestoken.

Blijkbaar had hij de brandkast juist geopend om de gelden en de brieven, die heden ingekomen waren, daarin te leggen, zooals hij iederen dag doet, sedert de kassier ziek is. De brandkast zelf is geheel ledig; er is geen penny meer in.

— Verdenkt u iemand? Wien? vroeg mevrouw Murray heftig.

— Wij hebben zekerheid, mevrouw. Weldon, onze correspondent, is de moordenaar, en Nathan, de makelaar in wol, zijn medeplichtige. Nathan is van morgen vroeg op het kantoor gekomen, één hunner heeft den chef van achter beetgepakt en de ander den stoot toegebracht. De moordenaars zijn ontsnapt,

grond beschikbaar moet zijn voor producten als suiker, koffie, cacao, rubber enz., waarvan de teelt in handen is van Europeanen, ook al omdat de Inlander met de ingewikkelde bereidingswijze van die artikelen voor de Europeesche markt niet bekend is. Over het algemeen worden door de Europeesche cultuurondernemers in N.-I. uitstekende zaken gemaakt en het is dus duidelijk, dat de Europeaan gaarne beslag legt op de gronden van Inlanders, waardoor hij in staat gesteld wordt zijn welstand te verhoogen.

De Indische Regeering — dit moet worden erkend — is zeer zeker niet achterwege gebleven om den Inlander in deze tegemoet te komen. Zij heeft schatten gouds besteed aan de tot stand koming van irrigatiewerken en geeft nog veel geld uit in het belang van het regelmatig beheer daarvan. Dientengevolge is het mogelijk geweest natte s a w a h s twee maal 's jaars te bewerken instede van eenmaal zooals eertijds plaats vond. Gronden, die vroeger niet in aanmerking kwamen voor den rijstbouw, werden met hulp van het kunstmatig verkregen bevloeiingswater in natte rijstvelden omgezet, terwijl vele moerassen door drooglegging geschikt werden gemaakt tot s a w a h s. Komt dit alles dus op de creditzijde der Regeering, niettemin moet de verklaring uit schrijver's pen, dat, niettegenstaande het beramen en uitvoeren van al die nuttige en kostbare maatregelen de Inlander over het algemeen, ook tengevolge van de sterke toename van het zielental, doch eveneens uit andere oorzaken zeker niet in voordeeliger conditie is gebracht dan weleer.

Zoo hebben z. i. de suikerfabrieken op Java veel bijgedragen tot het tegenwoordige rijstgebrek. Die suikerindustrie te bemoeilijken of tegen te gaan is voor de Regeering zeer moeilijk, niet het minst, omdat zij zulke belangrijke inkomsten oplevert en dus ten slotte ook eenigszins aan de bevolking ten goede komt, toch meent schrijver, dat een in werking zijnde suikerfabriek den Inlander den keel toeknijpt, doordien deze zijne gronden in den omtrek van die fabriek niet kan bewerken na den suikeroogst en de voortbrengingskracht van den bodem door den suikeraanplant sterk vermindert. De waarde van den grond gaat dientengevolge sterk achteruit. Noch rijst noch tweede gewassen kunnen daarop worden verbouwd, vooral niet wanneer het water op het tijdstip dat het voor den Inlander moet worden benut, niet beschikbaar is.

Wel is waar kan de kleine landbouwer zich bij het Binnenl. Bestuur beklagen, maar in de praktijk worden de Inlandsche elementen bij dien tak van dienst werkzaam door de bevolking beschouwd als werktuigen van de suikerfabriek-administraties, die niet onpartijdig zijn. Onder zulke omstandigheden geeft het voorbrengen van klachten niet veel en daarom zwijgt en berust de Inlander in het noodlot echter in de overtuiging, dat de belangen der suikerfabrieken de zijne niet zijn.

Wanneer de schrijver let op de snelle wijze, waarop de rijstprijzen te Singapore zijn gestegen, dan is hij in dit opzicht over de toekomst van den Inlander van Nederlandsch-Indië allesbehalve gerust, en vraagt hij, met het oog op de toename der suikerfabrieken, zich af: hoe het toch op den duur met het Javaansche volk zal moeten gaan?

De groothandel is in handen van den vreemdeling evenals een groot deel der gronden ten behoeve van fabrieken en ondernemingen, terwijl de suikerfabrikanten de s a w a h s noodig hebben. Is het, onder dit licht bezien, niet verklaarbaar dat de Inlander in moeilijke omstandigheden verkeert?

De kleine man zal natuurlijk de lasten blijven dragen doch tot schade ten slotte van de Regeering, wier belangen zoo nauw aan die van den Inlandschen landbouw zijn verbonden.

Ter nadere toelichting moge nog dienen, dat één der suikerfabrieken op Java met een uitgestrektheid van 1000 bahoes in het afgeloopen jaar een nettowinst maakte van *f* 300.000, d. i. een winst van *f* 300 per bahoe in één jaar tijds. De Inlander zou er geen derde deel van kunnen maken.

Natuurlijk zijn de toestanden op Java niet overal dezelfde.

In het Djocjasche gebied is de Inlander evenwel het slechtst er aan toe.

In die residentie alleen zijn een 20 tal suikerfabrieken, die zooveel gronden in beslag nemen, dat er van grondbezit van de bevolking geen sprake meer is. De vreemdeling, die te Djocjacarta komt, zal, bij het waarnemen van de welvaart ter plaatse, de toestanden roemen, doch, wanneer hij zich slechts een weinig tijds zou willen gunnen om wat dieper op de werkelijke maatschappelijke toestanden van den Inlander in te gaan, zonder twijfel zou zijn gemoed met weemoed worden vervuld bij het zien van zooveel armoede en ellende bij het volk, een toestand, die, bij gewijzigde begrippen van de zijde van het Nederlandsche element, zoo geheel anders zou kunnen zijn.

Die vreemdeling zou dan de oorzaak weten waarom de Inlander geen rijst kan planten en waarom er zooveel honger door hem wordt geleden.

Het is wel bekend, dat ten allen tijde het evenwicht tusschen de geldelijke belangen van Nederland en die van den Inlander verbroken zijn geweest, doch het zal er toe moeten komen, dat de oogen van Nederland zich richten op het herstel van dit evenwicht, hetgeen zeggen wil, dat bij oordeelkundige deelname in de kosten van uitgaven, de Inlander moet krijgen hetgeen hem billijkheidshalve toekomt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Herinnering aan wijlen den Chineeschen Graaf Li Hung Chang. De Hulp-Redactie van de H o P o brengt in haar nummer van 8 November 1911, no. 445, in een hoofdartikel in herinnering, dat het op den dag te voren tien jaar was geleden, dat de welbekende Chineesche Graaf L i H u n g C h a n g aan het Chineesche rijk door den dood ontviel. Zich steeds onderscheidende door bekwaamheid, ijver en trouw, heeft hij aan China groote diensten bewezen, en wordt zijn naam ook thans nog tot ver buiten de grenzen van het rijk door velen met eere genoemd.

Ten einde het vele goede door dien Staatsman in het leven geroepen bij het volk levendig te houden, vindt de hulp-redactie het oogenblik gunstig, om, aan de hand van de Encyclopaedie Britanica, elfde uitgave, de navolgende levensbeschrijving, bewerkt door professor S i r R o b e r t K e n n a w a y D o u g l a s, ter kennis van het Maleische publiek te brengen.

L i H u n g C h a n g werd op den 16en Februari 1823 te Hofei in de provincie N g a n L u i geboren. Reeds in zijne jeugd muntte hij uit door scherpzinnigheid, zóódanig zelfs, dat hij op jeugdigen leeftijd, na een welgeslaagd examen, den titel van S i u T s a i ontving. In het jaar 1847, d. i. op 24-jarigen leeftijd volgde de titel van T s i n S h i,

---

men heeft hen niet meer kunnen grijpen. Waarschijnlijk hebben zij Singapore reeds verlaten.

Mevrouw Murray antwoordde niet. Zij vroeg zichzelve af: Hoe zou het toch komen: ik gevoel geen smart, geen leed? Ik moet wel een monster zijn, dat d i t mij niet dieper grieft.

Het plotselinge van dit ongeluk, verstoorde geenszins hare aangename herinnering aan den gezonden, bedaarden Alfred Murray, wien zij haar leven had gewijd en dien zij zoo oneindig gelukkig had gemaakt. Zij kon het zich niet voorstellen, dat hij nu ginds in zijn bureau op den grond dood moest liggen, midden in een grooten plas bloed. Zij gevoelde slechts een onweerstaanbaren drang tot handelen. Zij zag in haar verbeelding de ledige brandkast en besefte hoe woedend de gestorvene geweest zou zijn, als hij had geweten, dat men hem alles ontstolen had. Zij was hiervan zóó vervuld, dat zij uitriep:

— Zijn gedachten zijn in mijne hersenen overgegaan. Alfred denkt in mij......

Een paar minuten later liet de jonge vrouw zich door twee Chineezen in een draagstoel naar het kantoor brengen. De trouwe Jim draafde achteraan

De straat voor de bank was door nieuwsgierigen versperd en op het bureau stond het ook vol menschen.

De rechter van instructie verhoorde den een na den ander; vroeg op dezelfde zakelijke wijze al maar door naar meer of minder gewichtige détails.

De overledene lag half vergeten op een lange bamboestoel, met een zakdoek over het gezicht, waarop reeds een massa vliegen zich hadden geworpen.

Voor het eerst, nadat Jim bij haar was gekomen, gevoelde mevrouw Murray een brandende smart — nu eerst begreep zij, dat haar echtgenoot dood was, en snikte zij het uit.

Doch eensklaps richtte zij zich krachtig weder op en vroeg bedaard hoeveel geld er gestolen was. Zij deed dit op zulk een scherpen toon, dat op aller gelaat een zekere afkeuring te lezen was en dit te meer, daar de jonge vrouw altijd blijk had gegeven de waarde van het geld niet te kennen.

De procuratiehouder antwoordde, dat men nog geen tijd had gehad het verlies nauwkeurig na te gaan, maar dat hij meende, dat er ongeveer driemaal duizend dollar aan baar geld gestolen was en evenveel aan wissels. Hij voegde hieraan toe: Blijkbaar hadden de moordenaars te voren reeds passage besproken op een Amerikaansche boot, want dit was het eenige vaartuig, dat nadien de haven van Singapore verlaten had.

(Wordt vervolgd).

terwijl hij te werk werd gesteld op het Keizerlijk Hanlim-College. Eenige jaren daarna brak in Midden-China, waarin de provincie Ngan-Lui is gelegen, de Taiping-opstand uit, met het gevolg, dat die geheele streek in handen van de opstandelingen viel. Li Hung Chang, gesteund door een regiment vrijwilligers, door hem opgericht, spoedde zich naar zijn geboortegrond, teneinde de bevolking tegen de gewelddadigheden van de partij van verzet te beschermen en Generaal Tseng Kuofan te steunen in zijn taak om den opstand te dempen. Zeer belangrijke diensten werden toen door hem aan het land bewezen en dat dit ook door den genoemden Generaal op hoogen prijs werd gesteld, bewijst wel het feit, dat hij op advies van dezen terug werd geroepen toen hij in het jaar 1859 als Totai (gouverneur) van de provincie Fuhkein was opgetreden.

Li Hung Chang genoot bij zijne actie den steun van de Ever Victorious Army een troepenmacht, welke door den Amerikaan Ward was opgericht en onder de bevelen stond van den toenmaligen beroemden Engelschen generaal Charles George Gordon. Tengevolge van die hulp werd het mogelijk de steden Suchow en Nanking op de opstandelingen te heroveren, waarvoor aan Li Hung Chang als belooning het geel-zijden vest werd toegekend, zoomede den titel van Graaf.

Bij de overgave van Suchow door de opstandelingen was Li Hung Chang bijna in zeer groote moeilijkheden geraakt met Generaal Gordon.

Deze laatste had, tijdens de onderhandelingen aan de opstandelingen lijfsbehoud toegezegd, doch gene stoorde zich na de overgave niet aan de gemaakte afspraak en liet allen, die zich overgaven, afmaken. Generaal Gordon geraakte hierover zóó ontstemd, dat hij een geweer nam en daarmede Li Hung Chang wilde neerschieten, doch het gelukte dezen zich tijdig door de vlucht te redden.

In het jaar 1864 eindigde de Taiping-opstand en trad Li Hung Chang weder als gouverneur in functie. Lang bleef hij echter niet in civielen dienst, omdat hij weldra geroepen werd met de noodige gewapende macht op te treden tegen de opstandelingen van Nienfin, die, overgebleven uit den Taipingopstand, in het jaar 1866 de provinciën Honan en Shan-tung in oproer brachten. Ook hier had Li Hung Chang succes. De opstand werd gedempt en Li Hung Chang bevorderd tot onderkoning van Hukwang, welke betrekking hij tot het jaar 1870 waarnam.

In datzelfde jaar hadden verschillende moorden op Europeanen te Tientsin plaats en wederom was het Li Hung Chang, van wiens bekwaamheid en ervaring de regeering partij trok om deze zaken te onderzoeken, en, zoo mogelijk, tot een goed einde te brengen. Hij heeft zich met succes van die taak gekweten en werd daarna tot onderkoning van de provincie Chihli benoemd.

Nadat hij dáár de zaken met de vreemdelingen in het goede spoor had geleid, werd hij als leermeester van den Keizer aangewezen, tot lid in den Grooten Raad aangesteld en gerechtigd tot het dragen van het hoofddeksel met de pauwenveer.

Naast de behartiging der handelsbelangen, wist hij ook verder met goed gevolg werkzaam te zijn op politiek gebied. In 1876 trof hij een schikking met Sir Thomas Wade, toenmaals Engelsche gezant te Peking, terzake van een gepleegden moord op den heer Margarij te Yunnan. Voorts sloot hij een overeenkomst met Japan en Perzië en met krachtige hand leidde hij de Chineesche politiek in Korea.

In het jaar 1875, tijdens het overlijden van Z.M. Keizer Tung Chi, verscheen Li Hung Chang gesteund door een gewapende macht, plotseling te Peking teneinde Keizer Kwang Su bij de troonsopvolging, zoomede de twee Keizerlijke weduwen, Tze An en Tze Hsi te steunen.

In 1886 sloot hij vrede met Frankrijk, waardoor aan den oorlog met dat land een einde werd gemaakt.

Overtuigd van de noodzakelijkheid, dat het rijk van China zich sterk moest maken, wilde het door andere rijken geëerbiedigd worden, richtte Li Hung Chang, als onderkoning van Chihli, een volmaakt uitgeruste troepenmacht op, besteedde hij veel geld aan de verbetering van de forten te Port Arthur, en de versterkingen van Taku en breidde hij de Chineesche marine uit. Reeds lang te voren had hij de ontwikkeling van Japan gadegeslagen en zag hij een oorlog van China met dat rijk in het verschiet. In het jaar 1894 werd China tot dien oorlog gedwongen terzake van het bezit Korea, in welk land beide machten hun invloed wilden doen gelden.

China heeft zoowel te land als ter zee in dien strijd het onderspit gedolven. Nadat in 1895 Wei Hai Wei in handen van Japan was gevallen, gelastte de Keizer van China dat men met dat rijk tot eene schikking zou komen. Doch nu deed zich de moeilijke omstandigheid voor, dat met de door China aangewezen personen, die als onderhandelaars zouden optreden, door den Mikado geen genoegen werd genomen, zoodat men ten slotte weer bij Li Hung Chang terecht kwam en dezen opdroeg te Shimonoseki de noodige besprekingen te houden.

Li Hung Chang heeft zich toen een bekwaam diplomaat getoond, die de rechten van China heeft weten te verdedigen, doch niettegenstaande de toenmaals ontwikkelde talenten, werd China toch gedwongen het eiland Formosa en de Pescadores eilanden en de landtong Liaotung af te staan en 200 millioen tail oorlogskosten te betalen aan Japan.

Later werden de voorwaarden zóódanig gewijzigd dat het bedrag der oorlogskosten werd verhoogd, tegen teruggave van Liaotung. Het was tijdens de besprekingen te Shimonoseki dat een Japanner met een revolver een schot loste op Li Hung Chang, toen men hem, gezeten in een draagstoel, in 'n kleine straat vervoerde. Bij onderzoek bleek de revolver alleen met los kruit geladen te zijn geweest en was de toegebrachte wond van zulk een geringen omvang, dat Li Hung Chang weinige dagen later reeds aan de onderhandelingen kon deelnemen.

In het jaar 1896 vertegenwoordigde Li Hung Chang zijn vorst bij de troonsbestijging van den tegenwoordigen Czaar van Rusland. Na afloop der plechtigheid reisde hij via Duitschland, België, Frankrijk, Engeland en de Vereenigde Staten van Amerika naar Peking terug, alwaar hij terstond weder noodig was voor de behandeling van de zaken met de vreemdelingen.

In 1900 werd Li Hung Chang benoemd tot onderkoning van de provincie Liangkwang, met Canton tot standplaats, doch in datzelfde jaar waren de verwikkelingen met de Westersche mogendheden uitgebroken en riep de Keizer hem weder naar Peking alwaar hij de zaken in zulke banen wist te leiden, dat hij met de vertegenwoordigers dier mogendheden tot een vergelijk kon komen, die de partijen heeft bevredigd.

Op 7 November 1901 overleed Li Hung Chang op 78-jarigen leeftijd, nalatende drie zoons en één dochter.

Het van buiten bijna voltooide Vredespaleis.

Van Vreemde Koloniën.

FRANSCHE KOLONIËN.

Instelling van een permanente commissie voor de koloniale wetgeving betreffende den arbeid en de sociale voorzieningen.

Sedert ongeveer twee jaren wordt in het Fransche parlement aangedrongen op een opzettelijk bestudeeren der vraag, in hoever in de koloniën de wetten ook van toepassing kunnen worden, die de arbeiders- en de sociale verhoudingen hebben te regelen. Reeds zijn belangrijke gegevens bijeengebracht, maar om deze te vervolledigen en tot hun recht te doen komen, heeft minister Lebrun de instelling van een vast comité noodig geacht. De vraagstukken, die het te bestudeeren krijgt, zijn nauw verbonden aan het staatkundige, administratieve en financiëele karakter van elk der overzeesche bezittingen, zoodat het niet mogelijk zal zijn tot algemeene voor alle geldende oplossingen te komen. De minister heeft in verband hiermede de samenstelling zoo geregeld, dat eenerzijds een centrale commissie werkzaam zal zijn waarin mannen zitten, die gekozen worden om hun kennis van de wetgeving op den arbeid en de sociale voorziening, zooals die voor het moederland is tot stand gekomen, dan wel van de koloniale wetgeving, terwijl anderzijds neven-sectiën voor elke kolonie zullen worden aangewezen, waarin de door die bezittingen gekozen volksvertegenwoordigers of personen, bekend met de bijzondere toestanden, plaats zullen nemen.

De centrale commissie roept de hulp van de leden der speciale sectiën in als zij zich te bemoeien heeft met zaken, die meer in het bijzonder een kolonie gelden. De organisatie van het comité is, evenals de aanwijzing der leden van de centrale commissie, bij decreet vastgesteld. De benoemingen voor de neven-sectiën geschieden door den minister van koloniën. Dit voorstel van minister Lebrun is in een decreet van 4 December 1911 vastgelegd. (Zie La Dép. Col. 13 Jan. 1912.) Wij ontleenen er nog het volgende aan. De centrale commissie is aldus samengesteld:

Voorzitter: de minister van koloniën.

Onder-voorzitters: een sénateur of een député.

Leden: een conseiller d'Etat; een magistrat of ancien magistrat van den Hoogen Raad of een Hof van appèl; een hoogleeraar van économie industrielle; een hoogleeraar van een rechtsfaculteit; twee directeuren of hoofden van dienst van het ministerie van arbeid; een inspecteur of oud-inspecteur van den arbeid; een directeur of onder-directeur van het ministerie van koloniën; een oud-gouverneur in de koloniën; een inspecteur der koloniën. Als secretarissen, met adviseerende stem, worden benoemd een ambtenaar van het departement van koloniën en een officier of ambtenaar van den kolonialen dienst.

De nevensectiën zullen per bezitting of groep van bezittingen 6 à 10 leden tellen en één secretaris.

Bij decreet van 10 Januari zijn de leden van het permanente comité benoemd.

***

Bevordering van het vreemdelingenverkeer in Indochina. In een op 12 Dec. te Saigon gehouden vergadering is 't syndicaat gevormd, waarvan de naam niet zoo dadelijk de bedoeling aangeeft: het syndicaat d'Initiative du Sud indochinois. Maar te duidelijker drukte de voorzitter der vergadering, de heer Renaud de strekking uit. Sedert lang, zeide hij, had het denkbeeld post gevat, hoe voordeelig het zou kunnen zijn voor de kolonie meer bezoekers te krijgen en er een gedeelte van den stroom van reizigers en globetrotters heen te leiden, die elk jaar Indië, Java, het Maleische schiereiland, Manilla, de havens van China en Japan bezoeken. Het denkbeeld zou wellicht nog ver van verwezenlijking zijn als de Touring Club de France de stoot niet was komen geven.

Aangespoord door aanvragen om inlichtingen, die de club meermalen van verschillende zijden had ontvangen van personen, die een kolonie, liefst Indochina, zouden willen bezoeken, had de raad van administratie van de T. C. het besluit genomen eene afdeeling voor koloniale reizen te stichten, en de résident supérieur E. Outrey was bereid gevonden als algemeen gedelegeerde voor Indochina op te treden.

Eerst werd in Saigon een voorloopig comité gevormd. Nu had een groote vergadering plaats waar de voornaamste huizen, maatschappijen, ondernemingen enz., vertegenwoordigd waren.

De gouverneur Gourbeil steunt de poging krachtig. Het aantal bezoekers, dat jaarlijks te Hongkong komt, op reis naar China, de Philippijnen en Japan, wordt op 70.000 geschat. Het syndicaat hoopt een goed deel zijn weg voortaan te doen kiezen over Cochinchina, Cambodja en de bouwvallen van Angkor. Zet men de uitgaven dezer bezoekers in een matig bedrag per hoofd om, dan vertegenwoordigt dit nog een aanzienlijke som, die de kolonie geheel ten goede kan komen.

Laten wij Nederlanders van deze opmerkingen mede profiteeren! Reclame in die richting is 'n goede geldbelegging, waarvan velen middellijk en onmiddellijk voordeel kunnen trekken.

***

Den 16en Januari ging te Marseille de missie scheep naar Algiers, die de opdracht van de Union française pour la réalisation des chemins de fer trans-africains te volvoeren heeft, om ter plaatse de uitvoerbaarheid van het plan dier unie te gaan bestudeeren.

Hoofd der zending is kapitein Nieger, naast hem staat kapitein Cortier, beiden reeds vroeger met dergelijken arbeid belast geweest. Verder zijn er een geoloog, twee ingenieurs en een dokter aan verbonden.

Van Algiers worden, via Oran, de tracees verkend tot aan de Niger en de Tchad. Onderweg moet men luitenant Leibe ontmoeten, die, een maand eerder vertrokken, door West-Afrika en Tomboektoe de Sahara moet bereiken.

DUITSCHE KOLONIËN.

De D. Kol. Zeitung herinnert (13 Jan.) aan de prijsvraag, die nog op een oplossing wacht, en waaraan toch een prijs van 6000 M. verbonden is. Zij vraagt een, op groote schaal toe te passen, middel, waardoor runderen zóó tegen den steek van de tseetseevlieg beschermd worden, dat de vooruit behandelde dieren door landstreken kunnen trekken, waar de vlieg voorkomt, zonder dan of daarna door den steek ziek te worden. De voorwaarden van bewijsvoering, a. a. z. zijn in de Kolon. Zeitung vermeld, en nader te vernemen van den voorzitter der D. Kolonialgesellschaft, Joh. Albrecht Hertog van Mecklenburg.

***

De Duitscher kan niet buiten zijn bier. Waar hij koloniseert moet het hem niet alleen nagezonden worden, maar beproeft hij al spoedig ook het zelf te maken. Zoo vinden wij nu vermeld, dat de twee brouwerijen van Windhoek tot één actie maatschappij worden samengesmolten, met een kapitaal van 600 duizend Mark. Zij gingen goed, een zelfs gaf laatst 16% dividend, maar door de vereeniging wordt toch nog verbetering verwacht. Een biertrust wellicht voor Z.-W.-Afrika?!

Te Dar es Salam heeft Oost-Afrika eveneens zijn brouwerij. De belangrijke onderneming verzendt gepasteuriseerd bier door de geheele kolonie. Er is ook een fabriek van Seltzerwater aan verbonden en het voornemen bestaat om zelf flesschen te gaan vervaardigen.

DE PHILIPPIJNEN.

Een opiumkwestie. Loe Gwee werd aan boord van de Ruby betrapt op het bezit van een hoeveelheid opium, terwijl het schip in de haven lag. Voor den rechter gebracht, werd hij verdedigd op grond dat hij de opium nog niet binnen gesmokkeld had, wijl de waar nog niet aan wal was gebracht. De rechter maakte uit, dat de invoer van opium als voldongen feit te beschouwen is, zoodra het schip op de aanlegplaats gemeerd is. Dit geldt overigens voor de geheele lading, voor zoover de scheepspapieren geen bestemming aanwijzen voor een ander land. Loe Gwee werd veroordeeld.

DE SLAAPZIEKTE.

Deze bezoeking, die een schrikbewind voert over een groot deel van Afrika, maakt tegenwoordig het onderwerp uit van ernstige wetenschappelijke onderzoekingen. De Standard geeft een overzicht van den stand van zaken, waaruit wij het een en ander putten.

De ziekte heeft een chronisch karakter, maar zij werkt progressief. Zij duurt zelden langer dan 1½ jaar. In de eerste periode teekent zich bij den aangetaste een gewichtsvermindering en intermitteerende koorts. De zieke verliest alle lust voor lichamelijke inspanning en voor arbeid, hij wordt neerslachtig en ontevreden; zijn geestelijke vermogens verzwakken. Naar gelang de ziekte toeneemt, wordt hij meer lethargiek, zijn spraak is langzaam, hij wordt bevrig, zijn gang wordt sleepend. De klieren zetten op. Daarna komt bloedarmoede, de verzwakking en de uitputting ontaarden in een slaapzucht en eindelijk in een toestand van slapen, waaruit de lijder niet te wekken is en waaraan hij overlijdt.

Het organisme, dat deze verschrikkelijke kwaal veroorzaakt, is bekend als t r y p a n o s o m e, schepsel uit een enkele cel bestaande, behoorende tot de protozoaren. Van de overbrenging der ziekte op gezonden wordt een insect verdacht, dat veel overeenkomst heeft met de tsetseevlieg. De glossina palpalis-vlieg huist bij voorkeur in het groen langs meeren en rivieren, zooals het Victoria Nyanza, de Kongo, de Niger en hunne zijrivieren. De insecten nemen daar de besmetting ook op van dieren als krokodillen en antilopen, in wier bloed de trypanosome gevonden is, waardoor steeds bronnen voor het voortwoekeren der ziekte beschikbaar blijven, als men haar onder de menschelijke offers al met succes zal weten te bestrijden.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Over de grensgeschillen op Timor.

In de Nrs. 49—51 van de J a v a - P o s t, Katholiek Weekblad voor Ned.-Indië, komt een artikelenreeks voor, die een duidelijk overzicht geeft van de geschillen tusschen Portugal en Nederland op het eiland Timor. De jongste gebeurtenissen van genoegzame bekendheid achtende, ontleenen we aan die artikelen slechts enkele hoofdzaken uit vroegere perioden.

Het geschil over den grens tusschen Portugeesch Timor en het Nederlandsch gedeelte is van ouden datum. Toen Timor met de andere koloniën in 1811 aan de Engelschen overging, maakten de Portugeezen dadelijk van de verwarring gebruik om over een gedeelte van Hollandsch Timor hun gezagsfeer uit te breiden en legden eene bezetting op Atapoepoe. In 1817 keerde Timor van de Engelschen weer aan Holland terug, en was het aan het krachtig optreden van onzen Resident Hazaart te danken, dat de Portugeezen van Atapoepoe werden verdreven. Niet lang daarna ontstond er weer geschil over een rietig stuk land, wat aan den Gouv.-Generaal Van der Capellen aanleiding gaf voorstellen te doen om het Portugeesch gedeelte van Timor te koopen; deze voorstellen vonden toen in het moederland niet de belangstelling, welke zij verdienden. In 1848 werd hetzelfde denkbeeld weer opgevat; de heer Steyn Parvé werd als commissaris naar Timor gezonden om den Portugeezen het voorstel te doen hun Portugeesch gedeelte te verkoopen, doch ook deze poging mislukte: het voorstel werd door de Portugeezen uit eerbied voor oude herinneringen en nationale trots van de hand gewezen. In 1851 werden nieuwe pogingen aangewend om in het vervolg de geschillen zooveel mogelijk te voorkomen. Van weerszijden werden commissarissen benoemd die te Dilly bijeenkwamen; van een verkoop van Timor werd nu niet meer gerept, doch voor een som van ƒ 200.000 zag Portugal voor goed af van alle uitoefening van gezag en van alle aanspraken op de eilanden Flores, Adonara en Solor. Dit was een groote verbetering, de Portugeezen behielden nu nog alleen het N.-W. deel van Timor en het eilandje Kambing tegenover Dilly.

Verder hield de commissie zich bezig met ontwerpen van eene betere grensregeling. Hieruit ontstond het tractaat van 1854, dat in 1859 door de Staten-Generaal werd goedgekeurd. Doch toen was de zaak nog niet in orde. De grensregeling liet aan duidelijkheid en juistheid heel wat te wenschen over; de grenslijn was tamelijk vaag aangegeven, zoodat er zich weer spoedig grensquesties voordeden. Dus werd in 1898 een nieuwe Nederlandsch-Portugeesche commissie van zes leden benoemd, om de vroegere grensregeling te herzien. Gevolg hiervan was het tractaat van 1904, dat in 1908 geratificeerd werd. Doch toen was men er nog niet. Bij de grensmeting van 1898 was een klein gedeelte der N.-O. grens van de Portugeesche enclave Oikoesi niet opgenomen, wijl de Portugeesche inlandsche bevolking zich daartegen verzette. Dus maar weer een nieuwe commissie. In 1909 zou dat kleine gedeelte worden opgemeten, doch spoedig ontstond er meeningsverschil; toen verzochten de leden der Portugeesche commissie de metingen te staken in afwachting van nadere instructies hunner regeering. Intusschen werden ook na de ratificatie van het tractaat in 1908 van Portugeesche zijde in de b e t w i s t e landschappen bestuursdaden verricht alsof die landschappen tot het Portugeesch gebied behoorden; zoo bijv. werd de bevolking verplicht wegen aan te leggen; een hoofd dat zich verzette werd opgepakt en naar Dilly gebracht.

Toen kwam het ergste feit van Portugeesche willekeur dateerend van October 1910. Even willen we dit nog in herinnering brengen.

Een talrijke bende inlanders van het Portugeesch gebied deed een inval in het betwist gebied Lakmaras om er te moorden en te plunderen; met hun geweren en lansen hebben zij mannen en vrouwen, te zamen 80 menschen omgebracht; daarbij bleef het niet; zij hebben drie kampongs te zamen bestaande uit ongeveer 100 huizen platgebrand; niet één huis bleef gespaard; al de koffie- en andere vruchtboomen werden omgekapt; daarmede waren de woestelingen nog niet tevreden; zelfs graven hebben zij geopend en de beenderen verstrooid. En die overval is geschied op last van een Portugeesch commandant, die dit later zelf bekend heeft!

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Bij de intrede van den derden jaargang van het tijdschrift der „Nederlandsche vereeniging voor Economische Geographie”, wijdt de redactie een artikel aan de beoefening der economische geographie in Nederland en de koloniën in de laatste jaren en verheugt het haar te kunnen constateeren, dat het aantal van hen, die aan deze jonge wetenschap hun studie wijden, vermeerdert, en men hoe langer hoe meer inziet van hoeveel beteekenis het kan zijn de economische verschijnselen en toestanden in hun concrete verschijning naar plaats en ontwikkeling in verschillende landen te doorzien.

In het artikel wordt voorts vooral de aandacht gevestigd op de verdiensten van Dr. Blink, die zonder overdrijving de baanbreker op dit gebied moet worden genoemd, speciaal waar het de Nederlandsche koloniën betreft. Zoowel in woord als in geschrift, werd bij herhaling door hem gewezen op het groote nut van de beoefening der economische geographie. Zoo zette hij, om een voorbeeld te noemen, de beginselen in een openbare vergadering van „Moederland en koloniën” in het jaar 1907 uiteen, en wees daarbij o.a. op de plaats der economische geographie aan de Bestuursacademie, niet om de algemeene economie te verdringen, maar haar aan te vullen tot practisch toepasselijke wetenschap voor het leven in Indië. Doch... hoewel bekend is, dat Z. E. Minister Fock het destijds eens was met deze opvattingen, heeft men haar bij de organisatie toch niet toegepast.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

De eerste aflevering van den nieuwen jaargang bevat verschillende Indische bijdragen. Noemen we allereerst een artikel van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, die te vorige jaren voor anthropologische onderzoekingen het eiland Nias doorkruiste, handelend over de „Pontianak” op dat eiland.

„Het geloof aan de pontianak” — vangt het artikel aan —, „de geest der kort vóór, tijdens of na de bevalling gestorven vrouw, een geloof, dat zoo algemeen verbreid bij de bewoners van onzen Indischen Archipel wordt aangetroffen, is door mij ook bij de Niassers geconstateerd.”

De kapitein F. J. P. Sachse geeft vervolgens 'n beschrijving van land en volk van een gedeelte van Noord-Nieuw-Guinea, toegelicht door een kaart.

Verder treft men aan een uittreksel uit de jongste koloniale verslagen, voor zooverre deze van belang worden geacht voor de aardrijkskundige wetenschap van Oost- en West-Indië.

Benevens onder andere kleinere bijdragen (als de exploratie van Nieuw-Guinea, Moskowki's middel tegen beri-beri, enz.), een stukje over een merkwaardige vondst op Ceram. De leden der expeditie van Dr. K. Deninger hebben n.l. in het Manusela-gebied (ten zuiden van de plaats Wahai gelegen) een grot ontdekt, waarin door hen talrijke overblijfselen van den prae-historischen mensch zouden zijn gevonden.

Het eiland Nias.

Den 11en December j.l. hield Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan een voordracht over het eiland Nias in het algemeen en over de zeden en gewoonten der bevolking, in het bijzonder, voor de leden van het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen. te Amsterdam. Een uitstekend overzicht van die voordracht is opgenomen in het jongste Nummer van het Indologenblad (3e jaargang. No. 6).

Korte berichten voor Landbouw, enz.

In no. 4 van den tweeden jaargang der „Korte Berichten”, worden de beschouwingen over de pepercultuur in de Buitenbezittingen voortgezet. Thans vindt men gegevens omtrent die cultuur in de residentie Banka en Onderhoorigheden.

Verder bevat dit nummer o.m. een korte mededeeling, getiteld: „Theecultuur op Sumatra's Oost- en Westkust”, van den volgenden inhoud:

Werd, zooals bekend, onlangs op de Westkust van Sumatra een theeplantage aangelegd, ook op de Oostkust is men reeds sedert eenigen tijd met de cultuur van thee begonnen. Op een onderneming in de nabijheid van Si Antar is namelijk in het vorige jaar eene oppervlakte van plm. 500 acres met thee beplant, welke uitgestrektheid men zich voorstelt uit

te breiden tot plm. 1500 acres. Wanneer deze onderneming slaagt, zal men ongetwijfeld eene verdere uitbreiding der theecultuur op Sumatra's Oostkust tegemoet kunnen zien.

Het verslag der 25e Alg. Ned. Zendingsconferentie.

Van de den 25—27 September j.l. te Amsterdam gehouden jaarlijksche Algemeene Nederlandsche Zendingsconferentie is dezer dagen het verslag in druk verschenen.

Verschillende referaten zijn in extenso daarin opgenomen, o.a. Evangelisatie arbeid onder de militairen in de overzeesche bezittingen, door Ds. H. M. van Oosterzee. — Wat kan, mag en moet de koloniale regeering doen in het belang van de uitbreiding van het Koninkrijk Gods, door Ds. H. Dijkstra. — De jubilea der Rijnsche zending onder de Dajaks (75 jaar) en de Bataks (50 jaar), door Dir. J. Spiecker. — Het alcohol-vraagstuk in de koloniën (theorie en wetgeving), door Ds. J. Rauws. Op deze laatste bijdrage zij in het bijzonder de aandacht gevestigd in verband met de onlangs gehouden voordracht van den heer Walbeehm over hetzelfde onderwerp, in een vergadering van het Indisch Genootschap.

De gedachten van Raden Adjeng Kartini.

De heer Raden Mas Noto Soeroto, president der „Indische Vereeniging" heeft den 24en December j.l. voor de leden dier vereeniging een hoogstbelangrijke rede gehouden, waarbij hij als uitgangspunt nam de ideeën van wijlen de hoog begaafde Raden Adjeng Kartini.

Deze voordracht is thans gedrukt en heeft tot titel: De gedachten van Raden Adjeng Kartini als richtsnoer voor de Indische Vereeniging. Behalve genoemde rede van R. M. Noto Soeroto, bevat dit 1e nummer der „Uitgaven van de Indische Vereeniging" nog „Inleidende brieven van Mr. C. Th. van Deventer en Mr. J. H. Abendanon".

Weekblad voor Indië.

Onder het opschrift „De vorsten op de Buitenbezittingen", bespreekt de heer M. van Geuns in No. 35 van het Weekblad voor Indië de gevolgen van de nieuwe politiek tegenover Inlandsche zelfbesturen (landschapskassen enz.), naar aanleiding der voordrachten en geschriften van de heeren Ballot, Michielsen, Mr. Kielstra en Mr. Jongeneel. Doelend op verschillende uitlatingen van beide eerstgenoemden, besluit de heer v. Geuns: „Wat is het jammer, dat de residenten op de Buitenbezittingen zoo weinig voordrachten houden of mémoires schrijven!"

Van de overige bijdragen, welke dit Nr. bevat, noteeren wij nog: Van Tosari naar den Smeroe, door E. W. Broekman. — Indische penkrassen, door Ofoti (vervolg). — Maréchaussées (slot).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 3: De nuttige palmen, naar het Fransch, van L. Pynaert (geïllustreerd). — Katoenkultuur in Engelsch-Indië, door Dr. J. Dekker. — De peperkultuur in de Buitenbezittingen. — Standaardmonsters van Java-vezelsoorten, door Dr. J. Dekker. — Eenige belangrijke vraagstukken bij de rubberkultuur (vervolg). — Het rapport van het comité uit de Kamer van afgevaardigden van Brazilië omtrent het rubbervraagstuk. — Rubberbanken in Para en Manaos. — Naasting van de particuliere landerijen Kandanghauer en Indramajoe-West. — De Internationale opiumconferentie te 's-Gravenhage. — Algemeene vergadering van de Vereeniging tot bevordering der Kinacultuur en van den Preanger-Kinabond. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Verslagen van Maatschappijen, enz.

* *
*

Nog zij de aandacht gevestigd op de navolgende publicatiën:

Wirataparwwa. Oud-Javaansch prozageschrift. Uitgegeven door Dr. H. H. Juynboll. Gedrukt voor rekening van het Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff.)

Nog eens de recruteering van te Delft gediplomeerden voor den dienst in Ned.-Indië, door J. de Booy. (De Ingenieur, 1912. No. 3.)

Meteorologie en Landbouw, door Dr. W. van Bemmelen. — De bereiding van Hevea-rubber, door E. du Bois. (Publicaties van het Ned.-Indisch Landb.-Syndicaat. Afl. 16 van den 3en jaargang.)

Opmerkingen over en naar aanleiding van ons bestuur in Djambi, door A. J. V. Engelenberg. (Indisch Genootschap. Vergadering van 7 Dec. 1911.)

In en door Palembang, door J. G. Sinia (Elsevier's Maandschrift, Januari, 1912.)

Brieven uit Indië. I. De passar van Djokja, door Augusta de Wit. (De Ploeg. No. 6.)

Leeszaal HEULSTRAAT 17.
DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscour.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 187, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 27 December 1911;
De Locomotief t/m 26 idem;
Het Soer. Handelsblad t/m 26 idem;
De Sumatrabode t/m 26 idem;
Tjahaja Sumatra t/m 26 idem;
De Sumatrapost t/m 27 idem;
De Indische Mercuur no. 4;
Weekblad voor Indië no. 36;
Handelsberichten v/h Dep. v. Landbouw;
De Banier no. 50;
Vrede door Recht no. 1.

MEDEDEELINGEN.

Van de Vereeniging Moederland en Koloniën:

Vergadering op Vrijdag 26 Januari a.s., om 8 uur precies. Bovenzaal Zuid-Holl. Koffiehuis, te Den Haag.

Verslag van het Bestuur over 1911.

Verslag der Commissie over de rekening en verantwoording.

Voordracht met lichtbeelden, door den heer J. E. JASPER, Controleur Binnenl. Bestuur m. v., over: **Land en Volk van Zuid-Celebes.**

Namens het Bestuur,
Willem de Zwijgerlaan 5, G. NYPELS, Secr.

Het Bestuur hoopt, dat ook vele dames de bijeenkomst met haar tegenwoordigheid zullen vereeren.

Introductie is op den avond zelf nog geoorloofd.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17).

Bij de Staatsspoorwegen in Nederl.-Indië kunnen, speciaal voor den dienst van opname en aanleg, **tijdelijke onderopzichters** worden geplaatst.

De candidaten mogen geen hoogeren leeftijd hebben dan 35 jaren en moeten ten minste gedurende 3 jaren practische ervaring hebben opgedaan als toezichthouder bij waterstaatswerken of bij den dienst van weg en werken eener spoorwegmaatschappij.

Bouwkundigen, die deze ervaring niet hebben, komen alleen in aanmerking, indien zij in het bezit zijn van het diploma voor uitvoerder van bouwwerken (onderbaas), afgegeven door de Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst, of daaraan gelijkwaardig diploma, en bovendien op bouwkundig gebied een ervaring hebben van tenminste 3 jaren als toezichthouder. Zij moeten voorts eenig begrip hebben van landmeten en waterpassen.

Zij moeten zich verbinden voor 5 jaren, en ontvangen een aanvangssalaris van *f* 125 's maands, bij een practische ervaring van 3 jaren, terwijl voor elke 3 jaren langer practijk dit salaris met *f* 25 's maands wordt verhoogd.

Het bezit van het diploma van opzichter van den waterstaat of van bouwkundig opzichter, afgegeven

door bovenvermelde maatschappij, of daaraan gelijkwaardig diploma, geeft bovendien recht op een toeslag van *f* 25 's maands.

Aan de betrekking zijn verder verbonden bij voldoende geschiktheid en goede plichtsbetrachting, traktementsverhoogingen van *f* 25 's maands, telkens na 3 jaren, tot het maximum traktement van *f* 175 's maands is bereikt. Bovendien bij den aanleg recht op vrije woning of, bij gebreke van dien, huishuurindemniteit, alsmede eene toelage van *f* 25 's mnds.; en bij de opname een indemniteit van *f* 25 's mnds, benevens een daggeld van *f* 3.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht e. q. ook voor het wettig gezin, naar Indië en terug als gouvernementspassagier der tweede klasse, indien het aanvangssalaris *f* 150 's maands, of meer bedraagt, der 3de klasse, indien dat salaris *f* 125 's maands bedraagt;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van *f* 750;

c. een voorloopig traktement van *f* 100 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië.

Ingeval wegens ziekte terugkeer naar Europa binnen de 5 jaren noodzakelijk is, en overgang in vasten dienst niet heeft plaats gehad, wordt ontslag verleend, doch bestaat gedurende één jaar na den datum van ingang van dat ontslag aanspraak op vrije passage naar Europa met gezin op den voet van de daarvoor geldende bepalingen, en op uitbetaling van 3 maanden traktement.

Na afloop van het verband van 5 jaren wordt eene gratificatie ten bedrage van 3 maanden traktement uitgekeerd, tenzij overgang in vasten dienst plaats heeft gehad. Heeft zulks niet plaats gehad dan bestaat recht op vrije passage naar Europa met gezin, overeenkomstig de bovenbedoelde bepalingen, mits binnen het jaar na afloop van het verband.

Bij gebleken geschiktheid, ter beoordeeling van den hoofdinspecteur, chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, zal gelegenheid worden gegeven om voor zoover de formatie zulks toelaat, over te gaan in vasten dienst.

Eenmaal in vasten dienst kan bij voldoening aan de gestelde eischen, benoeming tot opzichter volgen op een minimum bezoldiging van *f* 200 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 35 per maand.

Aan de betrekking van opzichter is verbonden bij den aanleg recht op vrije woning of, bij gebreke van dien, huishuurindemniteit, alsmede eene toelage van *f* 35 's maands, en bij de opname een indemniteit van *f* 45 's maands, benevens een daggeld van *f* 5 of *f* 3, al naarmate al dan niet als brigadechef wordt dienst gedaan.

De bezoldiging van ambtenaren in vasten dienst is onderworpen aan eene korting van 2 pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pCt. als gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederl.-Indië. Bovendien is door hen bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand traktement; bij elke traktementsverhooging door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden eenmaal dat bedrag; bij huwelijk ééne maand traktement. Die contributiën zijn te voldoen in twaalf maandelijksche termijnen; eene contributie in eens is in geval van huwelijk nog verschuldigd, wanneer het verschil in leeftijd der echtgenooten meer dan 9 jaar bedraagt.

Zij die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den vorengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. hunne bewijzen van practische werkzaamheid en van bekwaamheid in landmeten en waterpassen;

b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;

c. hunne geboorteakte;

d. een door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie afgegeven certificaat, ten blijke dat voldaan is aan de verplichtingen welke uit de wet op de nationale militie voor hen zijn voortgevloeid.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en e. q. het aantal en den leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de physieke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

Zij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, verbinden zich tot teruggave van alle gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en van gratificatie voor uitrusting, indien zij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Ned.-Indië, anders dan tengevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, worden ontslagen, of indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Gehuwden hebben er zich op voor te bereiden dat hun gezin hen in Indië in den regel niet naar hunne standplaatsen zal kunnen volgen.

Ned. Staatscourant 1912. No. 9.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 22 Dec. 1911. No. 102.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den ass.-resident J. W. E. Wesseis.

Ontslagen: op verzoek eervol de adj. administrateur W. J. Driessens; de klerk D. J. Gulden, G. W. de Groot, W. C. F. Wetterman; de hoofdinsp. chef der opiumregie E. F. Jochim.

Benoemd: tot gouverneur van Sumatra's Westk. J. Ballot; tot adsp.-contr. F. Dormaar, N. W. van der Hoeven, C. H. A. Reimers, E. A. Zorab en A. H. de Jong; tot contr. J. Blok; tot hoofdinsp. chef der opiumregie W. G. van Wettum; tot kantoorchef 1e kl. J. N. Tamson; tot idem 2e klasse J. H. Lincklaen Arriëns; tot commies 1e klasse A. J. M. H. Offerman en D. van Laar; tot ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten O. R. C. v. d. Goes.

Ontslagen: op verzoek eervol als kapitein der Chineezen te Batavia, Tjung Boen Tek; te Dobo, Ang Kiem Tjeng.

Geplaatst: in de res. Palembang de civiel-gezagh. J. A. van Kesteren; in de res. Besoeki de contr. N. Scheltema; in Palembang de idem J. D. de Roock; te Rembang de onderwijzer H. J. Ph. Kramer.

Benoemd: tot onderwijzer te Lasem D. Groet; tot onderwijzeres te Bodjonegoro Mej. G. L. Feekes; te Soerakarta Mej. C. van Rijn; te Djokjakarta Mej. M. Heil; te Batavia Mej. J. C. O. G. de Roy van Zuijdewijn; tot onderwijzer te Kendal S. van der Molen.

Militair Departement.

Bevorderd: tot luit.-kolonel de majoors Jhr. C. F. Goldman, E. den Dooren de Jong en J. J. Stolk; tot majoor de kapitein J. E. Collard.

Ingedeeld: te Padang de 2e luit.-kwartiermeester H. J. B. Tulfer; te Batavia de idem C. H. C. de Waal.

Overgeplaatst: naar Magelang de kapt.-kwart.m. A. T. Koert.

Uit de Javasche Courant van 27 Dec. 1911. No. 103.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan de onderwijzeres Mej. A. M. J. Mattern; den ass.-resident G. A. Steendam; den griffier J. J. P. Smolders; elf maanden aan den onderwijzer W. C. A. Goedbloed, de onderwijzeres Mej. J. S. M. R. Wentzel; tien maanden aan den onderwijzeres E. H. Ramakers, den comm. K. L. Florentinus.

Ontslagen: op verzoek eervol de vice-president van den R. v. J. te Soerabaja Mr. A. Ellerman; de kantoorchef W. A. F. IJ. J. T. Hillebrandt en J. N. van Loon; de leerling-opziener J. C. Robinson; de klerk A. Th. Darricarrère.

Benoemd: tot algem. ontvanger 3e kl. J. F. W. Hauber en J. C. C. W. Varenkamp; tot onderw. 1e klasse J. C. van Gils en L. Moens; tot idem 2e klasse P. H. Markies en P. H. Verboeket; tot hulpprediker te Tara-Tara J. H. Duyverman; te Macembi M. de Koning; bij de Alg. Rekenkamer: tot hoofdcommies J. W. P. Breedt; tot 1en comm. J. W. Isaaks; tot commies W. A. J. Noordhoorn en R. H. Ronkes Agerbeek.

Ontslagen: op verzoek eervol als luitenant der Chineezen te Batavia Oeij Boen Soeij en Oeij Boen Hoeij.

Geplaatst: in de res. Westerafd. van Borneo de controleur J. Blok.

Militair Departement.

Ontheven: eervol van hun plaatsing bij het korps maréchaussée te voet in Atjeh de 1e luit. H. W. Assé en H. J. A. D. Verhoeven.

Geplaatst: bij dat wapen de 1e luit. M. J. van Andel en H. Scheurleer; te Batavia de onderluit. J. A. C. Witting.

Overgeplaatst: bij het 8e bat. de 1e luit. H. W. Assé; bij het R. H. 2e depot-bat. de onderluit. I. E. Vos; naar den gewestelijken staf in de mil. afd. op Java de kapt. K. W. Rauh; naar Atjeh de id. G. F. Visscher.

ADVERTENTIËN.

VACANT

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage,	Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch.	gediplomeerd.
A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.	
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch.	
W. F. H. EPKE, 2e Schuijtstraat 43, 's-Hage,	Javaansch.	

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag**, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1910, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over de jaren 1909 en 1910, enz.**
en
Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20 per 50 ex.,** plus 25 cent frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55 per 50 ex.,** plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** zijn verkrijgbaar gesteld:

a. **Onze West:**
I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao,
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat No. 56.**

Juffrouw, oud 39 j., Prot., reeds 5 jaar in Indië geweest, wenscht weer als kinderjuffrouw met familie derwaarts te gaan.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Een juffrouw, oud 33 j., P. G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 3 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam; spreekt Maleisch.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Beschikbaar voor de reis naar Indië twee zeebaboe's en een inl. manlijke bediende.

Twee jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië.

Een geg. korporaal konstabel K. N. M. voor huisbewaarder, bureauknecht, geldinkasseeren, enz.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekwame linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor het geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST" en zijne contributie te bepalen op

....

Handteekening: *Woonplaats:*

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven **voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereeniging „Oost en West": f** ....

NAAM: WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.